VÄYLÄ/6784/00.03.02/2023

18.10.2023

Väylävirasto
Trafikledsverket

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Asiantuntijalausuntopyyntönne 13.10.2023

Väyläviraston lausunto HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 Digiradan tilannekuva

Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Digirata-hanke on Suomen rautateille pakollinen korvausinvestointi, jossa rataverkon turvalaitteet ja junien kulunvalvonta uudistetaan. Samalla Digirata-hanke mahdollistaa digitalisaation tuomien etujen maksimaalisen hyödyntämisen koko rautatiejärjestelmälle, mitä nykyisellä turvalaitekannalla ei pystytä saavuttamaan.

Koska käytössä oleva, koko rataverkon kattava, junien kulunvalvontajärjestelmä (JKV) on saavuttamassa elinkaarensa pään 2030-luvun puolenvälin tietämillä, on Digirata pakko toteuttaa. Vaihtoehtona on ratakapasiteetin radikaali laskeminen osalla rataverkkoa, ilman toimivaa junien kulunvalvontaa suurin sallittu nopeus on 50 km/h. Digirata-hankkeen selvitysvaiheessa tutkittiin erilaisia vaihtoehtoja tämän korvausinvestoinnin toteuttamiseksi, näistä valittu Digirata on kokonaistaloudellisesti edullisin niin investoinnin kuin elinkaaren osalta.

Digirata-hankkeessa JKV korvataan eurooppalaisen sääntelyn mukaisella, radiopohjaisella ERTMS-järjestelmällä. Samalla Suomen rataverkon koko turvalaitekanta korvataan nykyaikaisilla järjestelmillä. Tavoitteena on mm. lisätä entisestään rautatieliikenteen turvallisuutta, mahdollista lisää liikennettä raiteille, vähentää häiriöitä ja edistää rautatieliikenteen automaatiota (ATO, Automatic Train Operation).

Digirata-hankkeessa on tällä hetkellä käynnissä Kehitys- ja verifiointivaihe (KVV), jossa Väyläviraston allianssikumppanina toimii Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy. Tämän vaiheen budjetti on 130 milj. euroa (päätös LTA3/2021) ja sen on tarkoitus päättyä vuoden 2027 loppuun mennessä. Kehitys- ja verifiointivaiheessa kehitetään koko Digirataan liittyvät suunnitelmat, ohjeistukset ja seuraavan hankevaiheen (Toteutusvaihe) hankintojen asiakirjoja. Nämä asiakirjat verifioidaan toteuttamalla ensimmäisen kaupallisen radan (Lielahti-Pori/Rauma, EKA-rata) ERTMS- ja turvalaitehankinnat. EKA-radan

kaupallisen liikenteen on tarkoitus alkaa ERTMS-pohjaisena vuoden 2027 toisella neljänneksellä. Samaan aikaan on toteutettu Kouvolaan, Ratatekniseen oppimiskeskukseen Digiradan laboratorio ja Kouvola-Kotka-Hamina radalle testirata (päätös LTA4/2020). Näiden investointien avulla kohotetaan Suomalasta ERTMS-alan osaamista ja testataan KVV-vaiheessa kehitettäviä asiakirjoja ja ratkaisuja kehitysympäristössä.

Kehitys- ja verifiointivaihe saa tukea EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) yhteensä 85 miljoonaa euroa. Lisäksi hankkeeseen pyritään hakemaan CEF-tukea. Kehitys- ja verifiointivaihe saadaan toteutettua olemassa olevalla rahoituksella.

Toteutusvaiheen käynnistämisestä tulisi päättää kuluvan hallituskauden alkupuolella, jotta investoinnin toteutus jatkuu saumattomasti kehitys- ja verifiointivaiheen jälkeen. Toteutusvaiheen investoinnin kustannusarvio on noin 1,2 miljardia euroa vuoteen 2040 mennessä (toteutusajankohdan kustannustaso ja markkinatilanne vaikuttavat toteutukseen kustannuksiin). Toteutuskustannusten on suunniteltu jakautuvan Väylävirastolle ja Liikenteenohjausyhtiö Fintrafficille. TEN-T-ydinverkon investointiin on mahdollista saada CEF-tukea. Lisäksi toteutuksesta aiheutuu arviolta 260 milj. euron kustannukset liikkuvan kaluston omistajille.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.
Väylävirastossa asian on ratkaissut Pääjohtaja Kari Wihlman ja esitellyt Osastonjohtaja Esa Sirkiä.

Liitteet -

Jakelu Eduskunnan valtiovarainvaliokunta, liikennejaosto

Tiedoksi Väyläviraston kirjaamo
Väyläviraston johtoryhmä

Väylävirasto

ASIAKIRJA / HANDLING / DOCUMENT

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Denna handling är undertecknad i Trafikledsverkets tjänst för elektroniska underskrifter.
Du kan verifiera den elektroniska underskriften med Adobe Acrobat.

This document has been signed at Finnish Transport Infrastructure Agency´s service for electronic signatures.
You can verify the authenticity of the signature by using Adobe Acrobat.

ALLEKIRJOITUKSET / UNDERSKRIFTER / SIGNATURES

Allekirjoittaja	**Kari Wihlman**
Allekirjoitusaika	18.10.2023 09:44
Allekirjoittaja	**Esa Sirkiä**
Allekirjoitusaika	18.10.2023 09:52

ASIAKIRJAT

Asiakirja	Väyläviraston asiantuntijalausunto_liikennejaosto_19102023_Digiradan_tilannekuva.pdf